

LIBRIS

We know
books

Sfântul Ambrozie cel Mare

Tâlcuiri la Facere

Vol. 2

Traducere din limba latină

Andreea Stănciulescu

EDITURA EGYMENITA

Traducerea a fost făcută după originalul:

Opere esegetice II

II Paradiso Terrestre Caino e Abele

Cuprins

Despre Rai 7

Despre Cain și Abel 89

Despre Noe și Arcă 184

Despre Rai

Despre Rai

Capul I

«Și a răsădit Dumnezeu grădină în Eden, către răsărit, și a pus acolo pe omul pe care l-a zidit».

Facere
2:8-9

1. Nu mi se pare puțin lucru a grăi despre Rai, a cerceta și a lămuri celor ce voiesc să afle ce, unde sau cum este Raiul, mai cu seamă că și Apostolul spune că a fost răpit pînă la al treilea cer, fie în trup, fie în afară de trup, nu știa. «Și știu pe acest om, sau în trup, nu știu, sau afară de trup, nu știu, Dumnezeu știe, că s-a răpit în Rai și a auzit cuvinte nespuse, care nu este slobod omului a le grăi. Pentru unul ca acesta mă voi lăuda; iar pentru mine nu mă voi lăuda, fără numai întru neputințele mele. Că de voi și vrea să mă laud, nu voi fi fără de minte, că adevăr grăiesc ». Deci dacă astfel este Raiul, că nu l-a putut vedea decît Pavel sau vreun alt bărbat asemenea lui Pavel, pe cînd petrecea el întru această viață și încă nu și-a putut aminti dacă l-a văzut fiind în trup sau afară de trup și a auzit cuvinte pe care a fost oprit a le împărtăși, în sfîrșit, cum vom putea noi să aflăm locul Raiului, pe care nu l-am putut nici vedea, și chiar de am fi putut, am fi opriți să-l descoperim și altora? Totodată, cîtă vreme însuși Pavel s-a temut a se

2 Cor.
12:3-6

ridica la înălțimea descoperirilor, cu cât mai mult noi s-ar cuveni să nu descoperim prea lesne chiar lucrul a cărui descoperire este supusă primejdiei. Să nu socotim, dar, lucru neînsemnat acest Rai și drept aceea să-i îngăduim lui Pavel a-l ține tăinuit.

2. Și pentru că citim în Cartea Facerii că a sădit Dumnezeu Rai spre Răsărit și a pus acolo pe omul pe care-l zidise, în acest chip îl putem afla și pe Ziditorul acestui Rai. Căci cine este Cel Care a putut plăsmui Raiul, dacă nu Dumnezeu cel Atotputernic, Care a zis și s-au făcut, neavînd vreodată trebuință de cele pe care voia să le zidească. El Însuși a sădit, dar, Raiul, despre care grăiește Înțelepciunea: «tot sadul pe care nu l-a sădit Tatăl Meu se va dezrădăcina». Bun este răsadul Îngerilor, bun și cel al Sfinților, căci sub chipul smochinului și al viei ni se vorbește despre Sfinții din veacul păcii ce va să fie, cei întru care aflăm chipul îngeresc.

3. Raiul are mulțime de pomi, dar pomi roditori, plini de sevă și putere, despre care s-a zis: «atunci se vor bucura toate lemnele dumbrăvii», pururea împodobiți cu verdeața bunătaților, asemenea aceluia copac sădit lângă curgerile apelor, a cărui frunză nu va cădea, pentru că-și scaldă în apă toate roadele sale.

4. Acesta-i, dar, Raiul, iar locul în care a fost sădit e numit «desfătare», de unde și Sfîntul

Psalmi
32:9

Matei
15:13

Miheia
4:4

Psalmi
95:12

Psalmi
1:3

David zice: «din pîrîul desfătării Tale vei adăpa pe dînșii». Ai citit că «izvor iese din Edem, ca să adape grădina» și astfel, pomii sădiți în Rai se scaldă în pîraiele Duhului ca într-un rîu. Despre aceasta grăiește încă și-ntr-alt loc: «pornirile rîului veselesc cetatea lui Dumnezeu», iar cetatea cea slobodă este Ierusalimul cel de sus, întru care odrăslesc feluritele bunătăți ale Sfinților.

5. În acest Rai a pus Dumnezeu pe omul pe care l-a zidit. Încă ia seama că a pus acolo nu doar pe omul zidit după chipul lui Dumnezeu, ci și pe omul trupesc, căci cel netrupesc nu poate fi cuprins într-un loc material. Dar l-a așezat în Rai precum soarele pe cer, așteptînd Împărăția Cerurilor, căci toată făptura așteaptă descoperirea fiilor lui Dumnezeu.

6. Și dacă Raiul este locul ce odrăslise lăstare, e limpede că acest Rai închipuie sufletul ce înmulțește sămînța primită, e locul în care e sădită toată fapta cea bună, unde se afla încă și pomul vieții, adică Dumnezeu-Înțelepciunea, precum și Solomon a spus că Înțelepciunea nu a răsărit din pămînt, ci de la Tatăl, căci este strălucirea luminii veșnice și revărsarea slavei Celui Atotputernic.

Psalmi
35:9

Facere
2:10

Psalmi
45:5

Galateni
4:26

Romani
8:19

Înțelep.
7:21-26

Facere
2:9

7. În Rai era și pomul cunoștinței binelui și răului, căci ți se spune: «și a răsădit iarăși Dumnezeu lemn frumos la vedere și bun la mîncare și lemnul vieții în mijlocul grădinii și lemnul cunoștinței binelui și al răului». Vom vedea mai apoi dacă acest pom frumos la vedere și bun la gust era la fel ca ceilalți, iar aceasta vom cerceta-o mai bine cînd vom vorbi despre chipul în care a fost amăgit omul să guste din acest pom. Acum nu avem pricină de cîrtire, chiar dacă nu înțelegem cugetul Ziditorului. Căci de ni se par cumva greu de înțeles și nepătrunse de mintea noastră cele legate de zidirea lumii, nu trebuie să cîrtim asupra Ziditorului prin vreo judecată nechibzuită, doar pentru că nu putem încă pricepe și cunoaște, noi oamenii, de ce au fost făcuți șerpii veninoși sau vreo altă faptură, și după ce sfat au fost zidite fiecare. Tot astfel și cu Dumnezeuiștile Scripturi, nu vom învinui degrabă ceva ce nu putem pricepe, căci multe sînt lucrurile ce nu pot fi pătrunse cu mintea, ci trebuie măsurate doar de la înălțimea rînduiei și a cuvîntului dumnezeiesc.

Facere
3:7

8. Fără teama că va trebui mai apoi să te aperi, încetează, dar, a te mai scîrbi de pomul cunoștinței binelui și al răului, socotind că după gustarea din el oamenii au înțeles că sînt goi. Îți voi spune, deci, că acest pom sădit în Rai a slujit la împlinirea lucrării dumnezeiești și de aceea a

și fost îngăduit de Dumnezeu, ca să putem cunoaște înălțimea desăvîrșită a binelui. Căci în ce chip am fi învățat osebirea dintre bine și rău, dacă nu ar fi fost cunoștința binelui și răului? Și nici nu am fi socotit a fi rău ceea ce era rău, dacă nu ar fi fost cunoștința binelui, iar cunoașterea binelui nu ar fi putut exista, dacă nu ar fi existat și binele. Dar nici nu am fi știut că ceea ce era bine, este bine, dacă nu ar fi existat cunoștința răului. Ai ca pildă însăși firea trupului omenesc, unde aflăm amăreala fierii, care, privită în lucrarea sa firească, e chiar trebuitoare sănătății omului. Astfel că ceea ce socotim îndeobște a fi rău, nu este întru totul rău, ci privit la măsura întregului este chiar de folos. Și precum firea se găsește într-o parte a trupului, dar aduce folos întregului trup, tot astfel și Dumnezeu, cunoscînd de mai-nainte că va fi spre folosul tuturor cunoștința binelui și răului, a așezat-o într-un loc spre folosul tuturor.

9. Și afli mai apoi că în Rai a fost lăsat și șarpele, și nu fără voia lui Dumnezeu, iar sub chipul șarpelui îl aflăm pe diavol. Că diavolul a fost în Rai ne învață încă și Proorocul Iezechiel, grăind către împăratul Tyrului: «întru desfătarea Raiului te-ai născut», iar prin împăratul Tyrului înțelegem chipul diavolului. Au și acum vom mai cîrți asupra lui Dumnezeu, că nu putem cuprinde cu mintea vistieria adîncimii și cunoștinței celei

Iezechiel
28:13

2 Tim.
2:5

Facere
39:7

Facere
22:1

nevăzute și tănuite în Hristos, ci doar pe acelea pe care Însuși S-a învrednicit să ni le descopere? Dar ne-a dat să cunoaștem că și răutatea diavolului le este oamenilor spre mîntuire, și nu pentru că ar fi vrut diavolul să ne ajute, ci pentru că Domnul chiar și răutatea lui a întors-o spre mîntuirea noastră, a celor ce-i stăm împotrivă. Încă răutatea lui a făcut și mai vestită bunătatea și răbdarea lui Iov, bărbatul cel sfînt. Răutatea lui l-a întărit pe Iov întru dreptatea sa, spre a putea lupta și birui, iar biruința să-i fie încununată, căci doar cel ce-a luptat bine capătă cunună. Nici înfrînarea lui Iosif n-ar fi ajuns vreodată la urechile noastre, dacă nu l-ar fi ispitit femeia stăpînului său, aprinsă de săgețile de foc ale diavolului cu care legase prieteșug, și nici dacă ea nu ar fi căutat să-l piardă după aceea. Și prin aceasta mai vestită a ajuns înfrînarea bărbatului ce a nesocotit moartea de dragul curăției. Voiești să cunoști iconomia dumnezeiască? De bună-seamă uciderile pe cale de-a fi săvîrșite de oamenii cei drepți, chiar și uciderea fiilor de către părinți, par a fi venite de la diavol. Și totuși Domnul este Cel Ce l-a ispitit pe Avraam cerîndu-i să-și jertfească fiul în locul poruncit de El. Prin această ispitire Avraam s-a arătat credincios înaintea lui Dumnezeu, căci nu s-a dat înapoi de la împlinirea jertfei nici din milă pentru fiul său cel iubit. Tot astfel trebuia văzut și pomul

cunoștinței binelui și răului cel frumos la vedere și bun la gust. Dar binele nu era spre mîncare, căci se știe vătămarea pricinuită oamenilor de gustarea lui. Și ceea ce unora le este spre vătămare, celorlalți le este spre folos, căci și diavolul l-a vătămat pe Iuda, dar ceilalți Apostoli au dobîndit cununi stîndu-i împotrivă, căci au biruit săgețile răutății lui.

Luca
22:3

10. De aceea nu trebuie nici să punem la îndoială, nici să osîndim ceea ce s-a spus, cum că diavolul se găsea în Rai, cîta vreme n-a putut sta în cale Sfinților ce se ridică la cer și nici n-a răpit Dreptilor sălașul cel ceresc, ca un stăpîn, căci numai pe cei leneși și păcătoși i-a izgonit din sălașul moștenirii de sus. Iar cel pus pe fugă de rugăciunile Sfinților era cu mult mai plin de slavă și de frumusețe atunci cînd s-a împlinit cuvîntul: «văzut-am pe Satana, ca un fulger căzînd din Cer». Să nu ne temem, dar, de cel ce într-atît este de neputincios, că însuși a căzut la pămînt. A primit îngăduința de-a ispiți, dar nu și puterea de-a doborî, doar dacă nu cumva sufletul ajunge cu voia sa neputincios, fiindcă nu a voit să-și afle sprijin. Drept aceea trebuie să aflăm cu ce înșelăciune a ispitit pe primul om, sau în ce parte a omului a socotit potrivit să lovească, după ce sfat și cu ce meșteșug, pentru ca și noi să ne putem păzi de el.

Luca
10:18